

II

(Sporočila)

SPOROČILA INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA KOMISIJA

**Obvestilo Komisije o vprašanjih in odgovorih glede uporabe Uredbe (EU) št. 1169/2011
Evropskega parlamenta in Sveta o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom**

(2018/C 196/01)

Kazalo

1.	Uvod	1
2.	Splošno označevanje	2
2.1	Prakse poštenega informiranja	2
2.2	Razpoložljivost in namestitve obveznih informacij o živilih	2
2.3	Predstavitev obveznih informacij o živilih in čitljivost	2
2.4	Obvezni podatki (člen 9 in oddelek 2 Uredbe)	3
2.5	Dodatni obvezni podatki za posebne vrste ali kategorije živil	5
3.	Označba hranilne vrednosti	6
3.1	Uporaba označbe hranilne vrednosti	6
3.2	Obvezna označba hranilne vrednosti	6
3.3	Prostovoljne navedbe	7
3.4	Oblike navajanja in prikaza označbe hranilne vrednosti	10
3.5	Dodatne oblike navedbe in prikaza	12
3.6	Izjeme od obvezne označbe hranilne vrednosti	12
3.7	Prehranska dopolnila	14
3.8	Posebni proizvodi	14

1. Uvod

Evropski parlament in Svet sta 25. oktobra 2011 sprejela Uredbo (EU) št. 1169/2011 ⁽¹⁾ o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom (v nadaljnjem besedilu: Uredba). Uredba spreminja obstoječe določbe o označevanju živil v Uniji, da bi potrošnikom omogočila ozaveščeno izbiro in varno uporabo živil, hkrati pa zagotovila prosti pretok živil, ki se zakonito proizvajajo in tržijo. Uporablja se od 13. decembra 2014 z izjemo določb v zvezi z označbo hranilne vrednosti, ki se uporabljajo od 13. decembra 2016.

Namen tega obvestila je pomagati nosilcem živilske dejavnosti in nacionalnim organom pri uporabi Uredbe z zagotavljanjem odgovorov na več vprašanj, ki so se pojavila po začetku veljavnosti Uredbe.

Obvestilo odraža razprave Generalnega direktorata Komisije za zdravje in varnost hrane (GD SANTE) s strokovnjaki iz držav članic v okviru delovne skupine o Uredbi (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom.

To obvestilo ne vpliva na morebitno razlago Sodišča Evropske unije.

⁽¹⁾ UL L 304, 22.11.2011, str. 18.

2. Splošno označevanje

2.1 *Prakse poštenega informiranja*

2.1.1 Člen 7(1)(d) Uredbe določa, da „informacije o živilih ne smejo biti zavajajoče, zlasti z izgledom, opisom ali slikovnimi prikazi, ki bi potrošniku namigovali o prisotnosti določenega živila ali vsebnosti sestavine, medtem ko bi sestavni del, naravno prisoten v tem živilu, oziroma sestavina, ki se v njem običajno uporablja, bila nadomeščena z drugačnim sestavnim delom oziroma drugačno sestavino“. Katere vrste primerov bi po ocenah spadale na področje uporabe te določbe? Kako bi bilo torej treba pravilno označevati živilske proizvode?

Upoštevne določbe: člen 2(2)(f), 7(1)(d), člen 13(2), Priloga VI, del A, točka 4

Uporaba člena 7(1)(d) bi prišla v poštev, kjer se šteje, da bi povprečni potrošnik pričakoval, da se določeno živilo običajno proizvaja z določeno sestavino oziroma je določena sestavina naravno prisotna v tem živilu, čeprav so bile te nadomeščene z drugačnim sestavnim delom ali drugačno sestavino.

Navedejo se lahko naslednji primeri:

- živilo, v katerem je bila sestavina, ki se v njem običajno uporablja, nadomeščena z drugačnim sestavnim delom ali drugačno sestavino, npr. pica, za katero se glede na sliko na označbi pričakuje prisotnost sira, čeprav je bil sir nadomeščen z drugim proizvodom z drugačnim imenom, izdelanim iz surovin, ki se v celoti ali delno uporabljajo za nadomeščanje mleka,
- živilo, v katerem je bil sestavni del, ki je v njem naravno prisoten, nadomeščen z drugačnim sestavnim delom ali drugačno sestavino, npr. proizvod, ki izgleda kot sir, pri čemer so bile maščobe mlečnega izvora nadomeščene z maščobami rastlinskega izvora.

Kar zadeva označevanje v primeru živil, pri katerih se v proizvodni uporabljajo nadomestne sestavine, morajo imenu proizvoda v neposredni bližini slediti imena nadomestnih sestavin, natisnjena na embalaži ali označbi na način, ki zagotavlja jasno čitljivost, in z velikostjo črk, ki je najmanj 75 % srednjega črkovnega pasu (x-height) imena proizvoda in ni manjša od 1,2 mm.

Nosilec živilske dejavnosti mora sam najti ustrezno ime za to nadomestno živilo v skladu s predpisi o imenih živil.

Hkrati je treba upoštevati tudi določbe veljavne zakonodaje za posamezne proizvode, kjer je to ustrezno. Prepovedana je na primer uporaba imena „imitacija sira“, ker je ime „sir“ rezervirano izključno za mlečne proizvode⁽¹⁾.

2.2 *Razpoložljivost in namestitve obveznih informacij o živilih*

2.2.1 V primeru predpakiranih živil morajo biti obvezne informacije o živilih prikazane na embalaži ali nanjo pritrjeni označbi. Katere vrste označb se lahko uporabijo za namene nanje pritrjenih označb?

Upoštevne določbe: člen 2(2)(i), člen 12

Označbe ne smejo biti zlahka odstranljive, saj bi to ogrozilo razpoložljivost ali dostopnost obveznih informacij o živilih za potrošnika.

Če so na embalaži pritrjene odstranljive označbe, je treba za vsak primer posebej oceniti, ali so izpolnjene splošne zahteve glede razpoložljivosti, dostopnosti in namestitve obveznih informacij.

Uporabijo se lahko vse vrste označb, pri katerih se upoštevajo zgoraj navedena merila.

2.3 *Predstavitev obveznih informacij o živilih in čitljivost*

2.3.1 Kako se določa „največja površina“, zlasti pri pločevinkah ali steklenicah?

Upoštevne določbe: člen 13(3), člen 16(2), Priloga V, točka 18

V primeru štirioglate ali škatlaste embalaže je opredelitev „največje površine“ jasna, tj. celotna največja stran zadevne embalaže (višina x širina).

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta, Priloga VII, del III (UL L 347, 20.12.2013, str. 671).

V primeru embalaž cilindrične (npr. pločevinke) ali stekleničaste (npr. steklenice) oblike, ki so pogosto nesimetričnih oblik, se „največja površina“ lahko razume kot površina, ki izključuje vrh, dno, prirobnice na vrhu in dnu pločevink ter ramena in vratove steklenic in kozarcev za vlaganje.

V zvezi s tem je skladno z mednarodnim priporočilom 79 Mednarodne organizacije za zakonsko meroslovje ⁽¹⁾ površina glavne prikazovalne ploskve embalaže v primeru cilindrične ali skoraj cilindrične embalaže določena kot 40 % proizvoda višine embalaže x obod brez vrhov, dna, prirobnic na vrhu in dnu pločevink ter ramen in vratov steklenic in kozarcev za vlaganje.

2.3.2 Kako se določi velikost črk za velike črke in številke?

Upoštevne določbe: Priloga IV

Velikost velikih črk in števil mora biti enakovredna črki „A“, s katero se začne beseda „Appendix“, pri kateri je srednji črkovni pas (x-height) enak ali večji od 1,2 mm.

2.3.3 Ali obvezna velikost črk, kot je določena v členu 13(2), velja tudi za dodatne obvezne podatke, ki se zahtevajo za posebne vrste ali kategorije živil, kot so navedene v Prilogi III?

Upoštevne določbe: člen 13(2), Priloga III

Najmanjša velikost črk, kot je določena v členu 13(2), velja samo za obvezne podatke iz člena 9(1).

Kadar so dodatni obvezni podatki iz Priloge III prikazani na način, da so del imena živila, za obvezno velikost črk velja zahteva, kot je določena v členu 13(2).

V drugih primerih ne velja obvezna velikost črk.

2.3.4 Ali obvezna velikost črk, kot je določena v členu 13(2), velja tudi za obvezne spremne podatke ob imenu živila, kot so navedeni v delu A Priloge VI (npr. „odmrznjeno“, „dimljeno“, „obsevano“ itd.)?

Upoštevne določbe: člen 13(2), Priloga VI, del A

Da, ker so ti obvezni podatki povezani z imenom živila, za katerega velja določba o najmanjši velikosti črk, kot je določena v členu 13(2).

Kar zadeva točko 4 dela A Priloge VI, Uredba zahteva velikost črk, ki je najmanj 75 % srednjega črkovnega pasu (x-height) imena proizvoda, ki v nobenem primeru ne bo manjše kot najmanjša velikost črk iz člena 13(2) te uredbe.

2.4 Obvezni podatki (člen 9 in oddelek 2 Uredbe)

2.4.1 Ime živila

V katerih primerih mora ime živila vključevati navedbo prisotnosti dodane vode, ki presega 5 % mase končnega proizvoda?

Upoštevne določbe: Priloga VI, del A, točka 6

Navedba prisotnosti dodane vode, ki predstavlja več kot 5 % mase končnega proizvoda, mora biti vključena v ime živila v naslednjih primerih:

- mesni proizvodi in pripravki iz mesa v obliki kosa, rezine, dela ali porcije mesa,
- ribiški proizvodi in pripravljeni ribiški proizvodi v obliki kosa, rezine, dela, porcije, fileja ali celega ribiškega proizvoda.

⁽¹⁾ Mednarodna organizacija za zakonsko meroslovje, Mednarodno priporočilo R79 [Izdaja 1997(E)]. https://www.oiml.org/en/files/pdf_r/r079-e15.pdf.

Nosilci živilske dejavnosti morajo za vsak primer posebej ugotoviti, ali živilski proizvod izpolnjuje te zahteve. V zvezi s tem je treba upoštevati obliko živila. Torej za živila, kot so klobase (npr. mortadela, hrenovke), krvavice, mesne štruce, mesna/ribja pašeta in mesne/ribje kroglice, taka navedba ni potrebna.

2.4.2 Seznam sestavin

— Ali bi morali biti namensko proizvedeni nanomateriali označeni na seznamu sestavin? Ali so kake izjeme?

Upoštevne določbe: člena 18(3) in 20

Vsi namensko proizvedeni nanomateriali, ki se uporabijo kot sestavine, morajo biti jasno navedeni na seznamu sestavin.

Člen 20(b), (c) in (d) določa izjeme za aditive za živila in encime za živila ter nosilce in snovi pred vključitvijo na seznam sestavin. Iste izjeme veljajo tudi, kadar so ti v obliki namensko proizvedenih nanomaterialov.

— Navedba in poimenovanje sestavin

— Ali je mogoče na označbi navesti izjavo: „olje oljne repice ali palmovo rastlinsko olje, delno hidrogenirano“, če proizvajalec spremeni izvor rastlinskega olja?

Upoštevne določbe: člena 7 in 18, Priloga VII, del A, točki 8 in 9

Ne, taka navedba ne bi bila skladna z uredbo. Na označbi ni mogoče prikazati informacij, ki niso dovolj točne ali natančne glede značilnosti živila in so zato za potrošnika lahko zavajajoče.

— Ali je navedba specifičnega rastlinskega izvora obvezna za vsa živila, ki vsebujejo olja ali maščobe rastlinskega izvora, ne glede na količino olja ali maščobe v živilu?

Upoštevne določbe: člen 18, Priloga VII, del A, točki 8 in 9

Da, obvezna je ne glede na količino olja ali maščobe v zadevnem živilu.

2.4.3 Navedba neto količine

Uredba določa, da „kadar je živilo glazirano, navedena neto količina živila ne sme vključevati glazure“. To pomeni, da je v takih primerih neto količina živila enaka odcejeni neto količini. Ali morata biti na označbi navedeni tako „neto količina“ kot „odcejena neto količina“?

Upoštevne določbe: Priloga IX, točka 5

Kadar je trdno živilo v tekočem mediju, mora označba živila poleg neto teže/količine vsebovati tudi navedbo odcejene neto količine. Za namen te točke zamrznjena ali hitro zamrznjena voda šteje za tekoči medij, kar pomeni, da morajo biti na označbi vključene tako informacije o neto količini kot o odcejeni količini. Poleg tega uredba določa, da v primeru glaziranih zamrznjenih ali hitro zamrznjenih živil neto količina ne sme vključevati same glazure (neto količina brez glazure).

Zato je navedena neto količina glaziranega živila enaka njegovi odcejeni neto količini. Ob upoštevanju tega in potrebe, da se prepreči zavajanje potrošnika, bi bile mogoče naslednje neto navedbe:

— dvojna navedba:

— neto količina: X g in

— odcejena neto količina: X g;

— primerjalna navedba:

— neto količina = odcejena neto količina = X g;

— enotna navedba:

— neto količina (brez glazure): X g.

2.4.4 „Uporabno najmanj do“ in „Datum uporabe“

Ali mora biti jabolčni mošt označen z datumom minimalne trajnosti „Uporabno najmanj do“?

Upoštevne določbe: člen 24, Priloga X, točka 1(d)

Ne, za jabolčni mošt, pridobljen s fermentacijo, ni potrebna označba z datumom minimalne trajnosti, ker spada v kategorijo „vin, likerskih vin, penecih vin, aromatiziranih vin in podobnih proizvodov, pridobljenih iz sadja, razen grozdja, in pijač, ki spadajo pod oznako KN 2206 00, pridobljenih iz grozdja ali grozdnega mošta“, ki je izvzeta iz te obveznosti.

Vendar proizvod, pridobljen z mešanjem alkohola s sadnim sokom, ne bi štel kot „podobni proizvodi, pridobljeni iz sadja, razen grozdja“ v okviru zgoraj navedene kategorije, zato bi bila potrebna navedba datuma minimalne trajnosti „uporabno najmanj do“, razen če proizvod vsebuje 10 ali več volumenskega odstotka alkohola (navedba datuma minimalne trajnosti „uporabno najmanj do“ se ne zahteva za pijače, ki vsebujejo 10 ali več volumenskega odstotka alkohola).

2.4.5 Navodila za uporabo

Ali lahko nosilec živilske dejavnosti v „navodilih za uporabo“ uporabi simbol za ponev ali pečico in ju pri tem ne pomenjuje z besedo?

Upoštevne določbe: člena 9(2) in 27

Ne, to ni mogoče. Obvezni podatki, kot so navodila za uporabo, morajo biti navedeni z besedami in številkami. Piktogrami ali simboli se uporabijo samo kot dodatno sredstvo za izražanje takih podatkov.

Vendar Komisija lahko v prihodnosti sprejme izvedbene akte, v skladu s katerimi bo mogoče enega ali več obveznih podatkov izraziti s piktogrami ali simboli namesto z besedami ali številkami.

2.5 Dodatni obvezni podatki za posebne vrste ali kategorije živil

2.5.1 Označevanje zamrznjenih živil

— Ali je datum zamrznitve ali datum prve zamrznitve v primeru večkrat zamrznjenega proizvoda obvezen pri označevanju nepredpakiranega zamrznjenega mesa, pripravkov iz zamrznjenega mesa in zamrznjenih nepredelanih ribiških proizvodov?

Upoštevne določbe: Priloga III

Ne. Datum zamrznitve je obvezen le pri označevanju predpakiranega zamrznjenega mesa, pripravkov iz zamrznjenega mesa in zamrznjenih nepredelanih ribiških proizvodov. Države članice se lahko odločijo za razširitev te zahteve na nepredpakirane navedene proizvode.

— Kako so opredeljeni „nepredelani ribiški proizvodi“?

Ribiški proizvodi⁽¹⁾ zajemajo vse morske ali sladkovodne živali (razen živih školjk, živih iglokožcev, živih plašcarjev, živih morskih polžev ter vseh sesalcev, plazilcev in žab), bodisi prosto živeče ali gojene, in vključno z vsemi užitnimi oblikami, deli in proizvodi takih živali. Nepredelani⁽²⁾ ribiški proizvodi so ribiški proizvodi, ki niso predelani, in vključujejo proizvode, ki so ločeni, razdeljeni, odrezani, razrezani, odkoščičeni, mleti, odrti, zdrobljeni, rezani, očiščeni, obrezani, oluščeni, mleti, ohlajeni, zamrznjeni, globoko zamrznjeni ali odmrznjeni.

— Se lahko navedba „hitro zamrznjeno [DATUM]“ uporabi za navedbo datuma zamrznitve zamrznjenega mesa, pripravkov iz zamrznjenega mesa in zamrznjenih nepredelanih ribiških proizvodov?

Upoštevne določbe: Priloga III, točka 6 in Priloga X, točka 3

Ne, navedbe „hitro zamrznjeno ...“ ni mogoče uporabiti, ker Priloga X jasno določa, da se uporablja izraz „zamrznjeno ...“.

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 853/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, Priloga I, točka 3.1 (UL L 139, 30.4.2004, str. 55).

⁽²⁾ Na podlagi opredelitve nepredelanih živil iz člena 2(1)(n) Uredbe (ES) št. 852/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o higieni živil (UL L 139, 30.4.2004, str. 1).

3. Označba hranilne vrednosti

3.1 Uporaba označbe hranilne vrednosti

3.1.1 Ali pravila o označbi hranilne vrednosti, določena v Uredbi, veljajo za vsa živila?

Upoštevne določbe: člen 29

Pravila ne veljajo za naslednja živila, ki imajo lastna pravila o označevanju hranilne vrednosti:

- prehranska dopolnila ⁽¹⁾;
- naravne mineralne vode ⁽²⁾.

V zvezi z živila za posebne skupine se Uredba uporablja brez poseganja v predpise, določene v Uredbi (EU) št. 609/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁾, ali posebne ukrepe v tem okviru.

3.2 Obvezna označba hranilne vrednosti

3.2.1 Kaj je treba navesti?

Upoštevne določbe: členi 13, 30, 32, 34 in 44, prilogi IV in XV

Obvezna označba hranilne vrednosti mora vsebovati vse naslednje podatke: energijsko vrednost in količine maščob, nasičenih maščob, ogljikovih hidratov, sladkorjev, beljakovin in soli.

Energijska vrednost mora biti navedena v kilodžulih (kJ) in kilokalorijah (kcal). Najprej je treba navesti vrednost v kilodžulih in nato vrednost v kilokalorijah. Lahko se uporabita kratici kJ/kcal.

Vrstni red predstavitve informacij mora biti naslednji:

energijska vrednost
maščobe
od tega
— nasičene maščobe,
ogljikovi hidrati
od tega
— sladkorji
beljakovine
sol

Če prostor dopušča, mora biti označba navedena v numerični obliki kot preglednica. Če prostor ne dopušča prikaza informacij v obliki preglednice, se lahko uporabi linearna oblika.

Za označbo hranilne vrednosti veljajo pravila o najmanjši velikosti črk in pri tiskanju je treba uporabiti velikost črk, pri kateri je srednji črkovni pas (x-height) enak ali večji od 1,2 mm. Na embalaži ali posodi, katere največja površina je manjša od 80 cm², mora biti srednji črkovni pas (x-height) najmanj 0,9 mm. Srednji črkovni pas (x-height) je opredeljen v Prilogi IV k Uredbi.

⁽¹⁾ Direktiva 2002/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. junija 2002 o približevanju zakonodaj držav članic o prehranskih dopolnilih (UL L 183, 12.7.2002, str. 51).

⁽²⁾ Direktiva 2009/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o izkoriščanju in trženju naravnih mineralnih vod (UL L 164, 26.6.2009, str. 45).

⁽³⁾ UL L 347, 20.12.2013, str. 671–854.

(Opomba: Živila v embalaži ali posodi, katere največja površina je manjša od 25 cm², so izvzeta iz obveznega označevanja hranilne vrednosti (točka 18 Priloge V, glej točko 3.6.1 spodaj).

V primerih, kadar je energijska vrednost ali količina hranil v proizvodu zanemarljiva, se lahko informacije o navedenih elementih nadomestijo z izjavo, kot je „Vsebuje zanemarljive količine ...“, ki se navede v neposredni bližini označbe hranilne vrednosti (za pojem zanemarljive količine glej točko 3.2.2).

Nekateri proizvodi so izvzeti iz določb o označbi hranilne vrednosti (glej točko 3.6.1).

3.2.2 Ali je v primeru, ko proizvod vsebuje zanemarljive količine hranil, za katere se zahteva obvezno označevanje, ali ima zanemarljivo energijsko vrednost, ta hranila ali energijsko vrednost treba vključiti v preglednico hranilne vrednosti (člen 34(5))?

Upoštevne določbe: člen 34(5)

Ne, kadar je energijska vrednost ali količina hranila zanemarljiva, se lahko označba hranilne vrednosti nadomesti z izjavo, kot je „Vsebuje zanemarljive količine ...“, ki se navede v neposredni bližini označbe hranilne vrednosti.

3.2.3 Kdaj se lahko uporabi izjava, v kateri je navedeno, da je vsebnost soli izključno posledica naravno prisotnega natrija?

Upoštevne določbe: člen 30(1)

Izjava, v kateri je navedeno, da je vsebnost soli izključno posledica naravno prisotnega natrija, je lahko v neposredni bližini označbe hranilne vrednosti na živilih, v katerih ni dodane soli, kot so mleko, zelenjava, meso in ribe. Za živila, v katera je bila dodana sol v postopku predelave ali z dodatkom sestavin, ki vsebujejo sol, npr. šunka, sir, olive, sardoni itd., te izjave ni mogoče uporabiti.

3.2.4 Količina „soli“, označena v obveznem naboru hranilne vrednosti, se bo izračunala z uporabo formule: sol = natrij × 2,5. Ali je treba v ta izračun vključiti ves natrij, ki izvira iz katere koli sestavine, npr. natrijev saharin, natrijev askorbat itd.?

Upoštevne določbe: Priloga I, točka 11

Da, ekvivalent vsebnosti soli mora biti vedno izpeljan iz celotne vsebnosti natrija v živilskem proizvodu z uporabo formule: sol = natrij × 2,5.

3.3 *Prostovoljne navedbe*

3.3.1 Katera druga hranila so lahko navedena?

Upoštevne določbe: členi 30(2), 32, 33 in 34, Priloga XV

Obvezna označba hranilne vrednosti se lahko dopolni tudi z navedbo količin ene ali več naslednjih snovi:

(a) enkrat nenasičenih maščob;

(b) večkrat nenasičenih maščob;

(c) poliolov;

(d) škroba;

(e) prehranskih vlaknin;

(f) vitaminov in mineralov.

Vrstni red predstavitve informacij mora biti po potrebi naslednji:

energijska vrednost
maščobe
od tega
— nasičene maščobe,
— enkrat nenasičene maščobe,
— večkrat nenasičene maščobe,
ogljikovi hidrati
od tega
— sladkorji,
— poliola,
— škrob,
prehranske vlaknine
beljakovine
sol
vitamini in minerali

Če prostor dopušča, mora biti označba navedena v numerični obliki kot preglednica. Če prostor ne dopušča prikaza informacij v obliki preglednice, se lahko uporabi linearna oblika.

Ta hranila se navedejo v gramih (g) ⁽¹⁾ na 100 g ali na 100 ml in se lahko dodatno navedejo na porcijo ali na jedilno enoto proizvoda.

3.3.2 Kako mora biti taka informacija navedena, kadar snov, na katero se nanaša prehranska ali zdravstvena trditev, ni navedena kot del označbe hranilne vrednosti?

Upoštevne določbe: člena 30 in 49

Kadar je hranilo, na katerega se nanaša prehranska ali zdravstvena trditev, navedeno kot del označbe hranilne vrednosti, dodatno označevanje ni potrebno.

Kadar hranilo, na katerega se nanaša prehranska ali zdravstvena trditev, ni navedeno kot del označbe hranilne vrednosti, mora biti označba količine hranila ali druge snovi v istem vidnem polju, tj. v neposredni bližini označbe hranilne vrednosti (glej tudi točko 3.3.5 spodaj).

3.3.3 Katere druge hranilne snovi morajo še biti navedene, kadar je količina vlaknin (ali katerega koli drugega hranila iz člena 30(2)) navedena na nepredpakiranem živilu?

Upoštevne določbe: člen 30(1), (2), (5) in člen 49

Če želi nosilec živilske dejavnosti navesti količino vlaknin v proizvodu ali količino katerega koli drugega hranila iz člena 30(2), mora biti navedena popolna označba hranilne vrednosti. To vključuje:

- energijsko vrednost ter
- količine maščob, nasičenih maščob, ogljikovih hidratov, sladkorjev, beljakovin in soli.

⁽¹⁾ Glej tudi posebne merske enote za vitamine in minerale v Prilogi XIII, delu A, točki 1.

Kadar se prehranska ali zdravstvena trditev nanaša na katero koli hrano iz člena 30(2), mora biti v označbi hranilne vrednosti navedena tudi količina tega hranila.

3.3.4 Ali je mogoče označiti vsebnost vlaknin z odstotkom priporočenega vnosa, tudi če v Uredbi za vlaknine ni določen usklajen priporočen vnos?

Upoštevne določbe: člen 30(2) in člen 35(1)(e)

Ne. Edina hrana, katerih količina se lahko izrazi kot odstotek priporočenega vnosa, so tista, za katera so priporočeni vnosi določeni v Prilogi XIII, tudi kadar se uporabijo dodatne oblike navajanja in prikaza označbe hranilne vrednosti.

3.3.5 Ali je mogoče vsebino sestavnih delov prostovoljno navedenih hranil, npr. „omega 3 maščobne kisline“, označiti kot sestavne dele večkrat nenasičenih maščob?

Upoštevne določbe: člen 30

Ne. Označba hranilne vrednosti je zaprt seznam energijske vrednosti in hranil ter ga ni mogoče dopolniti z dodatnimi informacijami o hranilni vrednosti (toda glej tudi točko 3.3.2 zgoraj).

3.3.6 Katere informacije o hranilni vrednosti se lahko ponovijo na embalaži?

Upoštevne določbe: členi 30(3), 32(2), 33 in 34(3)

Nekatere obvezne informacije označevanja hranilne vrednosti se lahko ponovijo na embalaži v osrednjem vidnem polju (običajno poimenovanem „sprednja stran embalaže“) z uporabo ene od naslednjih oblik:

- energijska vrednost ali
- energijska vrednost in količine maščob, nasičenih maščob, sladkorjev in soli.

Za to ponovljeno označbo veljajo pravila o najmanjši velikosti črk (člen 13(2), Priloga IV, glej tudi točko 3.2.1).

Kadar se označba hranilne vrednosti ponovi, je ta še vedno seznam z opredeljeno in omejeno vsebino. Dodatne informacije na označbi hranilne vrednosti, ki je v osrednjem vidnem polju, niso dovoljene.

Kadar se označba ponovi, je lahko opredeljena samo na porcijo/jedilno enoto (če je porcija/enota količinsko opredeljena v neposredni bližini označbe hranilne vrednosti in je število porcij/enot označeno na embalaži). Vendar pa mora biti poleg tega navedena tudi energijska vrednost na 100 g ali na 100 ml.

3.3.7 Ali je treba informacije o hranilni vrednosti, ki se ponovijo v osrednjem vidnem polju (na „sprednji strani embalaže“), kadar so izražene kot odstotek priporočenih vnosov, prav tako navesti v obvezni označbi hranilne vrednosti (na „zadnji strani embalaže“)?

Upoštevne določbe: členi 30(3), 32(4) in 33, Priloga XIII

Prostovoljna ponovitev navedbe informacij o hranilni vrednosti v osrednjem vidnem polju (na „sprednji strani embalaže“) mora vsebovati le informacije o energijski vrednosti ali energijski vrednosti ter maščobah, nasičenih maščobah, sladkorjih in soli. Te informacije morajo biti navedene tudi v obvezni označbi hranilne vrednosti (na „zadnji strani embalaže“). Vendar je mogoče te informacije na sprednji strani embalaže izraziti kot odstotek priporočenih vnosov (poleg absolutnih vrednosti), čeprav se ta oblika navedbe ne uporablja v obvezni označbi hranilne vrednosti.

3.3.8 Ali je mogoče označbo hranilne vrednosti ponoviti enkrat v obliki enostavne navedbe energijske vrednosti, drugič pa v obliki energijske vrednosti skupaj s količinami maščob, nasičenih maščob, sladkorjev in soli?

Upoštevne določbe: člen 30(3) in člen 34(3)

Označba hranilne vrednosti se lahko ponovi kot zgolj energijska vrednost ali kot energijska vrednost skupaj s količinami maščob, nasičenih maščob, sladkorjev in soli. To informacijo je mogoče tudi ponoviti več kot enkrat.

Ti prostovoljni dodatki označbe hranilne vrednosti morajo biti prikazani v osrednjem vidnem polju in biti skladni z določbami o najmanjši velikosti črk.

3.3.9 Ali je na sprednji strani embalaže dovoljeno označiti vsebnost enega hranila, kot X% maščobe?

Upoštevne določbe: člen 30(3)

Prostovoljna ponovitev označbe hranilne vrednosti ne dovoljuje označevanja vsebnosti enega hranila, saj bi bile informacije, ki bi bile navedene, bodisi zgolj energijska vrednost ali energijska vrednost skupaj s količinami maščob, nasičenih maščob, sladkorjev in soli.

Vendar lahko označba vključuje navedbo vsebnosti enega hranila, kadar tako navedbo zahteva zakon, na primer vsebnost maščobe:

- nekaterih vrst konzumnega mleka iz pododstavka 1 odstavka III dela IV Priloge VII k Uredbi (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih proizvodov;
- nekaterih mazavih maščob iz odstavka I dela VII Priloge VII in njenega Dodatka II k Uredbi (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih proizvodov.

Mogoče bi bilo tudi označiti navedbe, kot je „nizka vsebnost maščob“ ali „manj kot 3 % maščob“, če so skladne s pogoji o uporabi takih trditev in drugimi ustreznimi določbami Uredbe (ES) št. 1924/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾ o prehranskih in zdravstvenih trditvah na živilih in pod pogojem, da je upoštevan tudi člen 7(1)(c) Uredbe (EU) št. 1169/2011.

3.3.10 Ali se lahko označbe hranilne vrednosti poleg oblike, ki ustreza zahtevam Uredbe, prikažejo tudi v obliki, ki jo zahtevajo ZDA in Kanada, kadar so proizvodi namenjeni za prodajo v več kot eni državi?

Upoštevne določbe: členi 30, 34 in 36, prilogi XIV in XV

Ne. Označba hranilne vrednosti v obliki, ki jo zahtevajo ZDA in Kanada, ne bi bila v skladu z zahtevami EU, saj morajo biti obvezne in prostovoljne informacije skladne s pravili, določenimi v Uredbi. Tako označevanje bi lahko bilo za potrošnika tudi zavajajoče, saj se v ZDA za izračun energijske vrednosti in količine hranil uporabljajo drugačni pretvorbeni faktorji.

3.4 Oblike navajanja in prikaza označbe hranilne vrednosti

3.4.1 Kakšne so oblike navajanja obveznih elementov označbe hranilne vrednosti?

Upoštevne določbe: členi 32, 33, prilogi XIII in XV

Količine maščob, nasičenih maščob, ogljikovih hidratov, sladkorjev, beljakovin in soli morajo biti izražene v gramih (g) na 100 g ali na 100 ml, energijske vrednosti pa v kilodžulih (kJ) in v kilokalorijah (kcal) na 100 g ali na 100 ml živila.

Dodatno so lahko označene na porcijo/jedilno enoto živila. Porcijo ali jedilno enoto mora potrošnik zlahka prepoznati in mora biti količinsko opredeljena na označbi v neposredni bližini označbe hranilne vrednosti, na označbi pa mora biti navedeno tudi število porcij ali enot, vsebovanih v embalaži.

Poleg tega se lahko energijska vrednost in količine maščob, nasičenih maščob, ogljikovih hidratov, sladkorjev, beljakovin in soli izrazijo kot odstotek priporočenih vnosov iz naslednje preglednice na 100 g ali na 100 ml. Poleg take označbe na 100 ml ali na 100 g ali namesto nje se lahko odstotki priporočenih vnosov izrazijo na porcijo/jedilno enoto.

Energijska vrednost ali hranilo	Priporočeni vnos
Energijska vrednost	8 400 kJ / 2 000 kcal
Skupne maščobe	70 g

⁽¹⁾ UL L 347, 20.12.2013, str. 671.

⁽²⁾ UL L 404, 30.12.2006, str. 9.

Energijska vrednost ali hranilo	Priporočeni vnos
Nasičene maščobe	20 g
Ogljikovi hidrati	260 g
Sladkorji	90 g
Beljakovine	50 g
Sol	6 g

Kadar so odstotki priporočenih vnosov izraženi na 100 g ali na 100 ml, mora označba hranilne vrednosti vključevati naslednjo izjavo: „Priporočeni vnosi za povprečno odraslo osebo (8 400 kJ/2 000 kcal)“.

Za nepredpakirana živila se lahko označba hranilne vrednosti izrazi le na podlagi porcije ali jedilne enote.

3.4.2 Ali se lahko na označbah živil uporabi kratica PV za priporočeni vnos?

Upoštevne določbe: člena 32 in 33

Na označbah živil se lahko uporabi kratica PV za priporočeni vnos, če je v celoti pojasnjena na embalaži in jo lahko potrošniki preprosto najdejo. Izjave „Priporočeni vnosi za povprečno odraslo osebo (8 400 kJ/2 000 kcal)“ ni mogoče spreminjati.

3.4.3 Se lahko uporabi izraz dnevna orientacijska vrednost ali njegova kratica GDA?

Upoštevne določbe: člena 32 in 33

Uredba je namenjena uskladitvi vsebine, izražanja in predstavitve informacij o hranilni vrednosti za potrošnike, vključno s prostovoljnimi informacijami. Glede na ta namen izraza dnevna orientacijska vrednost ali njegove kratice GDA ni mogoče uporabiti v okviru uporabe členov 32 in 33 zadevne uredbe (glej tudi točko 3.4.2). Treba je tudi poudariti, da pojem priporočenega vnosa ni enak pojmu dnevne orientacijske vrednosti, saj izraz „priporočeni vnos“ ne pomeni nasveta o prehrani, kot to pomeni izraz „orientacijska vrednost“. Noben nasvet o prehrani ne navaja, da je treba na primer zaužiti 20 g nasičenih maščob dnevno, in potrošniki tega ne bi smeli razumeti kot najmanjšo količino, ki je potrebna za ohranjanje zdravja.

3.4.4 Ali mora biti dodatna izjava: „Priporočeni vnosi za povprečno odraslo osebo (8 400 kJ/2 000 kcal)“ navedena v neposredni bližini vsake označbe hranilne vrednosti?

Upoštevne določbe: člena 32 in 33

Da, kadar so informacije izražene kot odstotek priporočenih vnosov glede na 100 g ali 100 ml.

Ne, kadar so informacije izražene glede na porcijo.

3.4.5 Priporočeni vnosi za energijsko vrednost in hranila so določeni za odrasle. Ali se lahko energijska vrednost in količine hranil prostovoljno izrazijo kot odstotek priporočenih vnosov za otroke namesto ali poleg odstotkov priporočenih vnosov za odrasle?

Upoštevne določbe: členi 32(4), 36(3) in 43, Priloga XIII

Ne. Prostovoljna navedba priporočenih vnosov za posebne skupine prebivalstva je dovoljena le, če so sprejete določbe Unije ali, če teh ni, nacionalna pravila.

Energijska vrednost in količine hranil se lahko poleg tega, da so izražene v absolutnih vrednostih, izrazijo le še kot odstotek priporočenih vnosov za odrasle. Vendar mora Komisija v skladu z Uredbo sprejeti izvedbene akte o navedbi priporočenih vnosov za posebne skupine prebivalstva poleg priporočenih vnosov za odrasle, pri čemer se bodo v prihodnosti lahko navedli tudi priporočeni vnosi za otroke. Države članice lahko do sprejetja tovrstnih določb Unije sprejmejo nacionalna pravila za določanje znanstveno utemeljenih priporočenih vnosov za take skupine prebivalstva. Uporaba priporočenih vnosov za druge posebne skupine prebivalstva, kot so otroci, ni dovoljena za proizvode, ki so dani na trg ali označeni od 13. decembra 2014, razen če pravila Unije ali nacionalna pravila določijo znanstveno utemeljene priporočene vnose za take skupine.

3.4.6 Kaj je jedilna enota? Ali se za opredelitev porcije lahko uporabijo piktogrami? Ali se simbol $\approx$ ali $\sim$, ki pomeni „približno enako“, lahko uporabi za prikaz števila porcij v embalaži?

Upoštevne določbe: člen 33

„Jedilno enoto“ mora potrošnik zlahka prepoznati, pomeni pa enoto, ki se lahko zaužije posamezno. Posamezna jedilna enota ne predstavlja nujno ene porcije. Košček čokoladne tablice bi na primer lahko bil jedilna enota, vendar bi bila porcija večja od enega koščka čokolade.

Za opredelitev porcije ali jedilne enote se lahko uporabijo simboli ali piktogrami. V skladu z Uredbo se za jedilno enoto ali porcijo zahteva le, da je na označbi zlahka prepoznavna in količinsko opredeljena. Pri uporabi simbolov ali piktogramov mora biti njihov pomen za potrošnika jasen in ne sme zavajati.

Manjše razlike v številu jedilnih enot ali porcij v proizvodu se lahko prikažejo s primernimi simboli pred številom porcij ali jedilnih enot.

3.5 *Dodatne oblike navedbe in prikaza*

3.5.1 Ali se za simbolni prikaz hranil in/ali energijske vrednosti lahko uporabijo le ikone namesto besed?

Upoštevne določbe: člen 34, Priloga XV

Ne. Pri obveznih in prostovoljnih informacijah o hranilni vrednosti je treba upoštevati določeno obliko, v skladu s katero je treba energijsko vrednost in hranila označiti z besedami.

Splošno načelo, da je treba obvezne informacije navesti z besedami in številkami, velja tudi v primerih, ko so informacije o hranilni vrednosti podane prostovoljno. Piktogrami in simboli se lahko uporabijo dodatno.

3.5.2 Ali se lahko energijska vrednost navede le v kcal, kadar se informacije o hranilni vrednosti prostovoljno ponovijo v osrednjem vidnem polju?

Upoštevne določbe: člen 32(1), Priloga XV

Ne. Informacije o energijski vrednosti morajo biti vedno sistematično navedene v kilodžulih (kJ) in tudi kilokalorijah (kcal).

3.6 *Izjeme od obvezne označbe hranilne vrednosti*

3.6.1 Katere so izjeme?

Upoštevne določbe: člen 16(3) in (4), člen 30(4) in (5) in člen 44(1)(b), Priloga V

Proizvodi iz Priloge V so izvzeti iz obveznega označevanja hranilne vrednosti, razen če se nanje nanaša prehranska ali zdravstvena trditev.

Poleg tega izjema velja za alkoholne pijače (ki vsebujejo več kot 1,2 % alkohola) in za nepredpakirana živila (razen če tako zahteva poseben zakonski akt EU ali nacionalni ukrep).

Kadar so informacije o hranilni vrednosti navedene prostovoljno, morajo biti skladne s pravili za obvezno označevanje hranilne vrednosti. Vendar:

- za alkoholne pijače je označba hranilne vrednosti lahko omejena na energijsko vrednost. Zahtevana ni nobena posebna oblika;
- za nepredpakirana živila je lahko označba hranilne vrednosti omejena na energijsko vrednost ali na energijsko vrednost in količino maščob, nasičenih maščob, sladkorjev in soli. Izražena je lahko samo na porcijo ali jedilno enoto, če je porcija/enota količinsko opredeljena in je navedeno število porcij/enot.

3.6.2 Ali so naslednja živila izvzeta iz zahtev po obvezni označbi hranilne vrednosti?

Upoštevne določbe: Priloga V

— Nepredelani proizvodi, ki vsebujejo eno sestavino ali kategorijo sestavin

— Moka (npr. pšenična moka) da, ob upoštevanju spodnjih pogojev

Moka, ki ne vsebuje dodanih sestavin, npr. aditivov, vitaminov, mineralov, ter ni bila v postopku predelave razen mletja in luščenja, šteje za nepredelan proizvod ⁽¹⁾.

— Predkuhan riž in predhodno kuhan riž ne

Predkuhan riž gre skozi stopnjo predhodnega kuhanja in za to ne more šteti kot nepredelano živilo. Vendar za riž velja izjema za nepredelane proizvode, ki vsebujejo eno sestavino ali kategorijo sestavin.

— Rastlinsko olje ne

Rastlinska olja so predelani proizvodi in zato zanje ne more veljati izjema za nepredelane proizvode, ki vsebujejo eno sestavino ali kategorijo sestavin.

— Sladkor ne

Sladkor je predelan proizvod in zato zanj ne more veljati izjema za nepredelane proizvode, ki vsebujejo eno sestavino ali kategorijo sestavin.

— Med da

Med velja za nepredelano živilo, ki je narejeno iz sestavnih delov in ne sestavin, kot je pojasnjeno v uvodni izjavi (3) Direktive 2014/63/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾ o spremembi Direktive Sveta 2001/110/ES ⁽³⁾ o medu. Za med zato lahko velja izjema iz zahteve po obvezni označbi hranilne vrednosti.

— Zelišča, dišave ali njihove mešanice

— Proizvodi iz zelišč in dišav, ki vsebujejo arome in/ali sredstva za uravnavanje kislosti da

Zelišča, dišave in njihove mešanice so izvzete iz zahteve po obvezni označbi hranilne vrednosti, saj se uživajo v majhnih količinah in nimajo pomembnega hranilnega vpliva na prehrano. Podobno za take proizvode, ki vsebujejo arome in/ali sredstva za uravnavanje kislosti, velja ta izjema, če arome in/ali sredstva za uravnavanje kislosti nimajo pomembnega hranilnega vpliva.

— Sol in nadomestki za sol

— Jodirana sol ne

Skladno s členom 7(3) Uredbe (ES) št. 1925/2006 ⁽⁴⁾ o dodajanju vitaminov, mineralov in nekaterih drugih snovi živilom je obvezna označba hranilne vrednosti proizvodov, katerim so bili dodani vitamini in minerali. Vendar Uredba (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ne ureja obveznega dodajanja joda soli, posebne določbe o označevanju količine dodanega joda pa so zajete v nacionalni zakonodaji.

⁽¹⁾ Člen 2(1)(b) Uredbe se sklicuje na opredelitev „nepredelanih proizvodov“ iz člena 2(1)(n) Uredbe (ES) št. 853/2004 o higieni živil: „nepredelani proizvodi“ pomenijo živila, ki niso predelana in vključujejo proizvode, ki so ločeni, razdeljeni, odrezani, razrezani, odkoščeni, mleti, odrti, zdrobljeni, rezani, očiščeni, obrezani, oluščeni, mleti, ohlajeni, zamrznjeni, globoko zamrznjeni ali odmrznjeni“.

⁽²⁾ UL L 164, 3.6.2014, str. 1.

⁽³⁾ UL L 10, 12.1.2002, str. 47.

⁽⁴⁾ UL L 404, 30.12.2006, str. 26.

— Fermentirani kisi in nadomestki kisov, vključno s tistimi, v katerih je edina dodana sestavina aroma

— Fermentiran kis z dodano soljo ne

Izjema za fermentirane kise in nadomestke kisov velja samo za proizvode, v katerih je edina dodana sestavina aroma.

3.7 Prehranska dopolnila

3.7.1 Katero terminologijo je treba uporabiti za navedbo vitaminov in mineralov v prehranskih dopolnilih?

Upoštevne določbe: člen 29, Priloga XIII

Predpisi Uredbe o označbi hranilne vrednosti se ne uporabljajo za prehranska dopolnila.

Člen 8(3) Direktive 2002/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ o prehranskih dopolnilih določa, da se podatki o vitaminih in mineralih prav tako navedejo kot odstotek priporočenih vrednosti v skladu s Prilogo k Direktivi 90/496/EGS ⁽²⁾, ki je bila zamenjana z uredbo z dne 13. decembra 2014.

Direktiva 90/496/EGS je zahtevala uporabo odstotka priporočenih dnevnih vnosov, ki so v delu A Priloge XIII Uredbe nadomeščeni s priporočenimi dnevnimi vnosi. Čeprav se lahko uporabi izraz „priporočeni dnevni vnosi“ ali njegova kratica „PDV“, pod pogojem da je v celoti pojasnjen na embalaži in ga lahko potrošniki preprosto najdejo, se zaradi doslednosti za prehranska dopolnila priporoča uporaba iste terminologije kot za ostala hranila v živilih ⁽³⁾ in sklicevanje na priporočene vnose.

3.7.2 Ali morajo prehranska dopolnila, na katere se nanaša prehranska ali zdravstvena trditev, skladno z Uredbo biti opremljena z označbo hranilne vrednosti?

Upoštevne določbe: člena 29 in 49

Ne. Določbe Uredbe o označbi hranilne vrednosti se za prehranska dopolnila ne uporabljajo. Skladno s členom 7 Uredbe (ES) št. 1924/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾ o prehranskih in zdravstvenih trditvah na živilih se v primeru prehranskih dopolnil podatki o hranilni vrednosti zagotovijo v skladu s členom 8 Direktive 2002/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ o prehranskih dopolnilih.

3.8 Posebni proizvodi

3.8.1 Ali mora v primeru živil, pakiranih s tekočino, označba hranilne vrednosti ustrezati odcejenemu proizvodu (brez tekočine) ali celotnemu proizvodu (s tekočino)?

Upoštevne določbe: člen 31(3)

Trdna živila so lahko predstavljena v tekočem mediju, kot je opredeljeno v odstavku 5 Priloge IX (kot je slanica, sadni sok), ali v drugih tekočinah (kot je olje). Nekateri potrošniki pojedjo take proizvode v celoti, medtem ko drugi pojedjo le odcejene proizvode. V tem okviru bi morala biti označba hranilne vrednosti po možnosti izračunana za celotno vsebino živilskega proizvoda, trdnega živila skupaj s tekočino, kadar se bo proizvod najverjetneje zaužil v celoti. Ta informacija je lahko prostovoljno dopolnjena z označbo hranilne vrednosti odcejenega proizvoda. Pri drugih proizvodih, za katere se pričakuje, da tekočina ne bo zaužita, se zdi označba hranilne vrednosti na podlagi odcejene neto količine ustrenejša.

V vsakem primeru je treba v označbi hranilne vrednosti jasno navesti, ali se nanaša na odcejeni proizvod ali na celoten proizvod.

⁽¹⁾ UL L 183, 12.7.2002, str. 51.

⁽²⁾ UL L 276, 6.10.1990, str. 40.

⁽³⁾ Člen 32(3) Uredbe (EU) št. 1169/2011.

⁽⁴⁾ UL L 404, 30.12.2006, str. 9.